

Az erdőtermészetesség elemzés felhasználási lehetőségei, a továbbfejlesztés kívánatos irányai

Standovár Tibor

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Növényrendszertani és Ökológiai Tanszék

Előadás tartalma

- I. Miért kell foglalkozni a természetesség mérésével?**
- II. Az erdők degradáltságának-termetességének vizsgálata Magyarországon.**
- III. A bemutatott módszer összefoglaló értékelése.**
 - a) Reprezentativitás
 - b) Sokoldalú elemzési lehetőségek e hierarchikus rendszerrel
 - c) Továbbfejlesztés szükségessége és lehetséges irányai
- IV. Gyakorlati alkalmazás lehetőségei**
 - a) Könnyen javítható elemekre fölhívja a figyelmet
 - b) Rejtett veszélyekre fölhívja a figyelmet

I. Miért kell foglalkozni a természetesség mérésével?

- Fenntarthatóság, ökológiai tartamosság megítélésének eszköze
- Természetvédelmi tevékenység hatékonyságának megítéléséhez eszköz
- Erdők értékének számításakor kívánatos szempont

II. Az erdők degradáltságának-természetességének vizsgálata Magyarországon

Hemeróbia vizsgálat \neq *Természetességi mutató*

nincs természetes referencia

— van természetes referencia

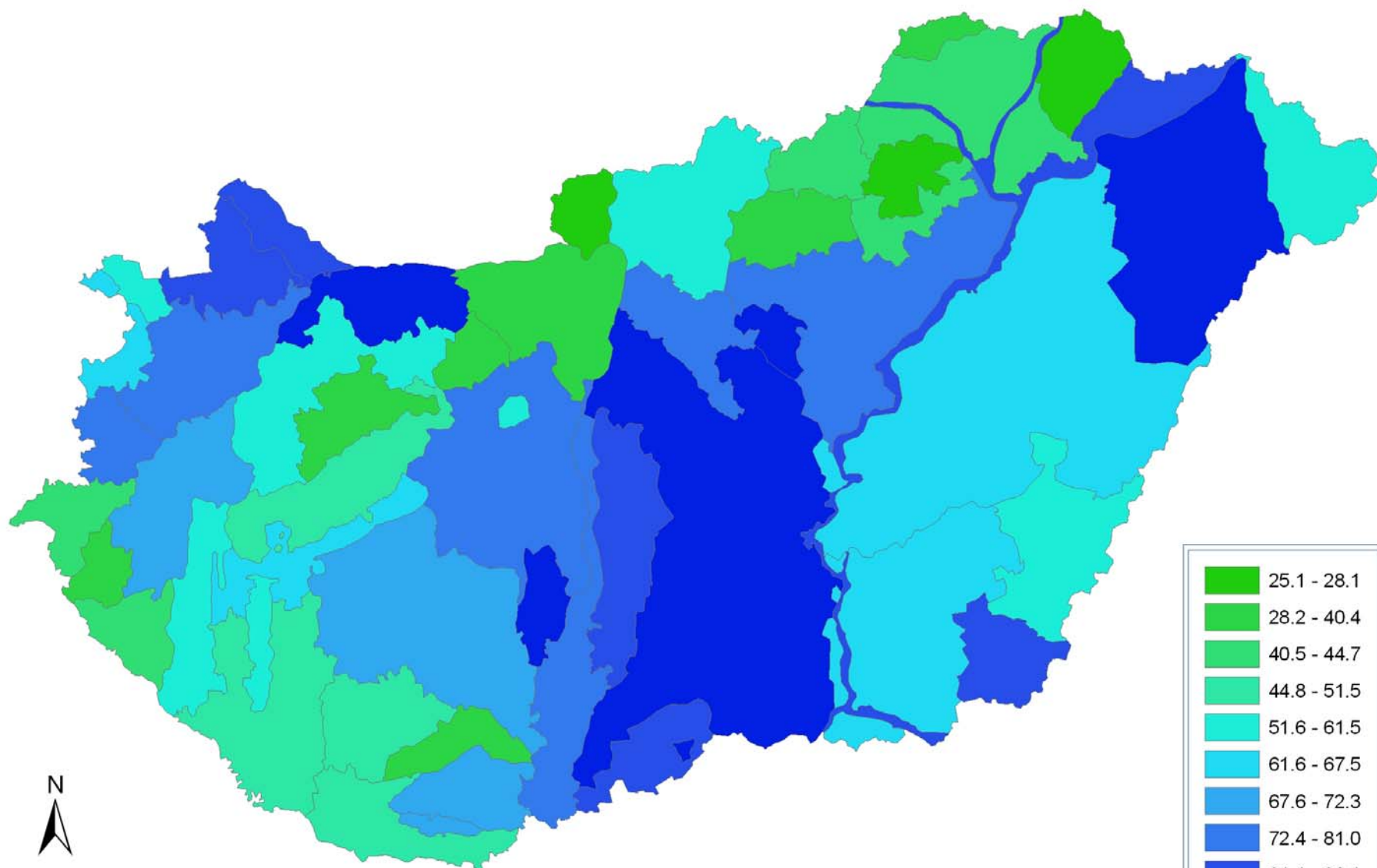
emberi hatások erőssége
alapján minősít

— referenciától vett eltérés mértéke
alapján minősít

(pl. Bartha 1994, Frank-Bartha
1997, Mátyás 1998)

— (pl. Bartha-Szomorad-Tímár 1998,
Madas 1997, Sódor-Madas 1998)

Erdőgazdasági tájak degradáltsága Bartha (1994) alapján

0 37.5 75 150 225 300 Kilometers

Reakciók 1995-ben:

- **Heves érzelmek**
- Számos válaszcikk (pl. Koloszar, Szodfridt, Jérôme, Agócs, Pápai)
- Szakmai javaslatok:
 - nem-erdő termőhelyek külön kezelésének igénye
 - termőhely értékelésének igénye
 - teljes területvesztés figyelembe vételének igénye

További javaslatok 1998-ig:

- ÁESZ és Sopron: erdőrésztlet léptékű természetességi mutatók (Madas 1997, Bartha-Szomorad-Tímár 1998, Sódor-Madas 1998)
- Természetközelség meghatározása (Solymos 1998)
- Országos léptékű elemzés a természetközeli erdők arányának megállapítására (Bondor-Halász 1998) — *bükkös klímában 91 %*, *gyertyános-tölgyes klímában 70 %*, *kocsánytalan tölgyes-cseres klímában 48 %*, *erdőssztyepp klímában 30 % a természetközeli erdők részaránya.*
- MTA Erdőgazdálkodási Albizottságának állásfoglalása

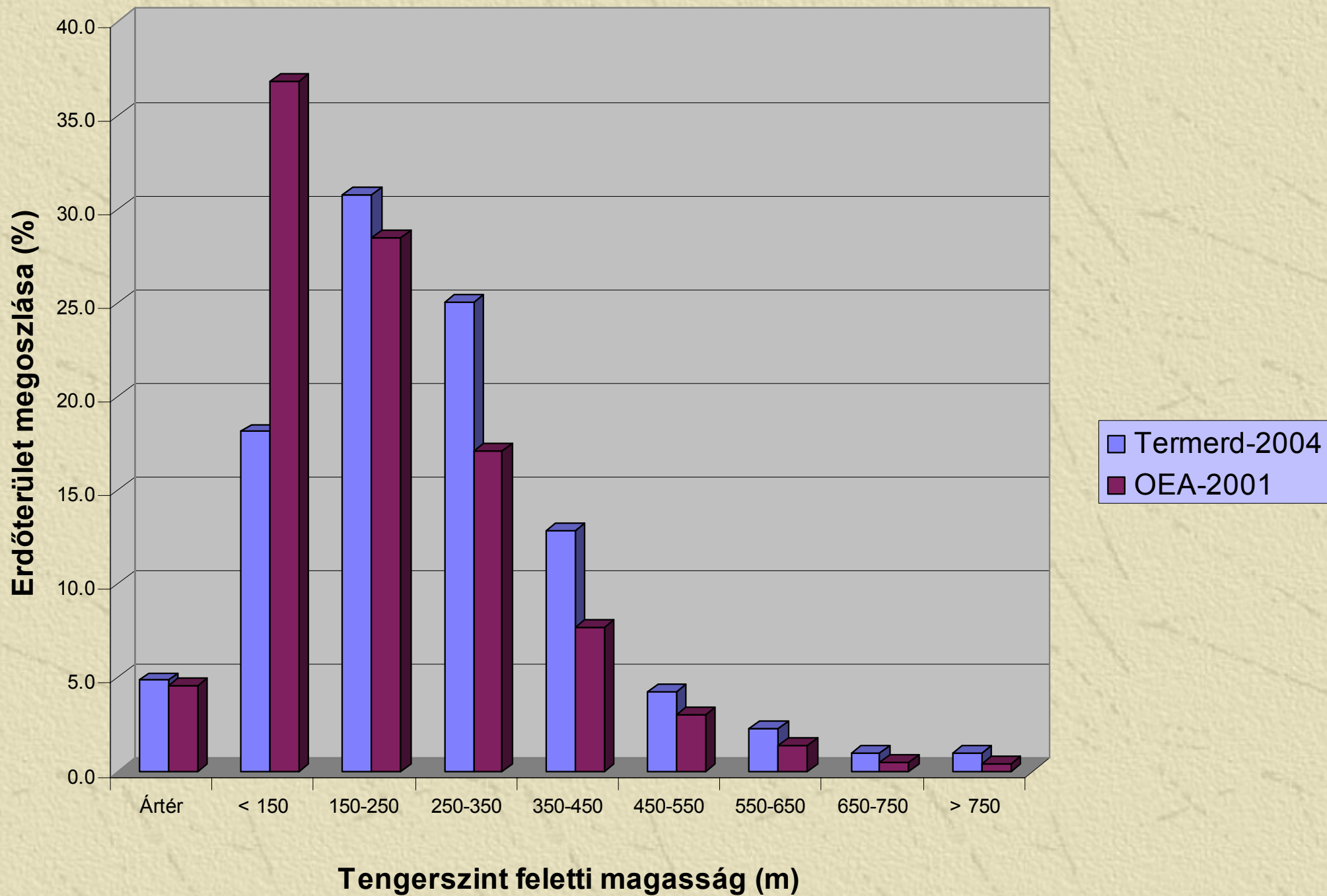
Tanulságok:

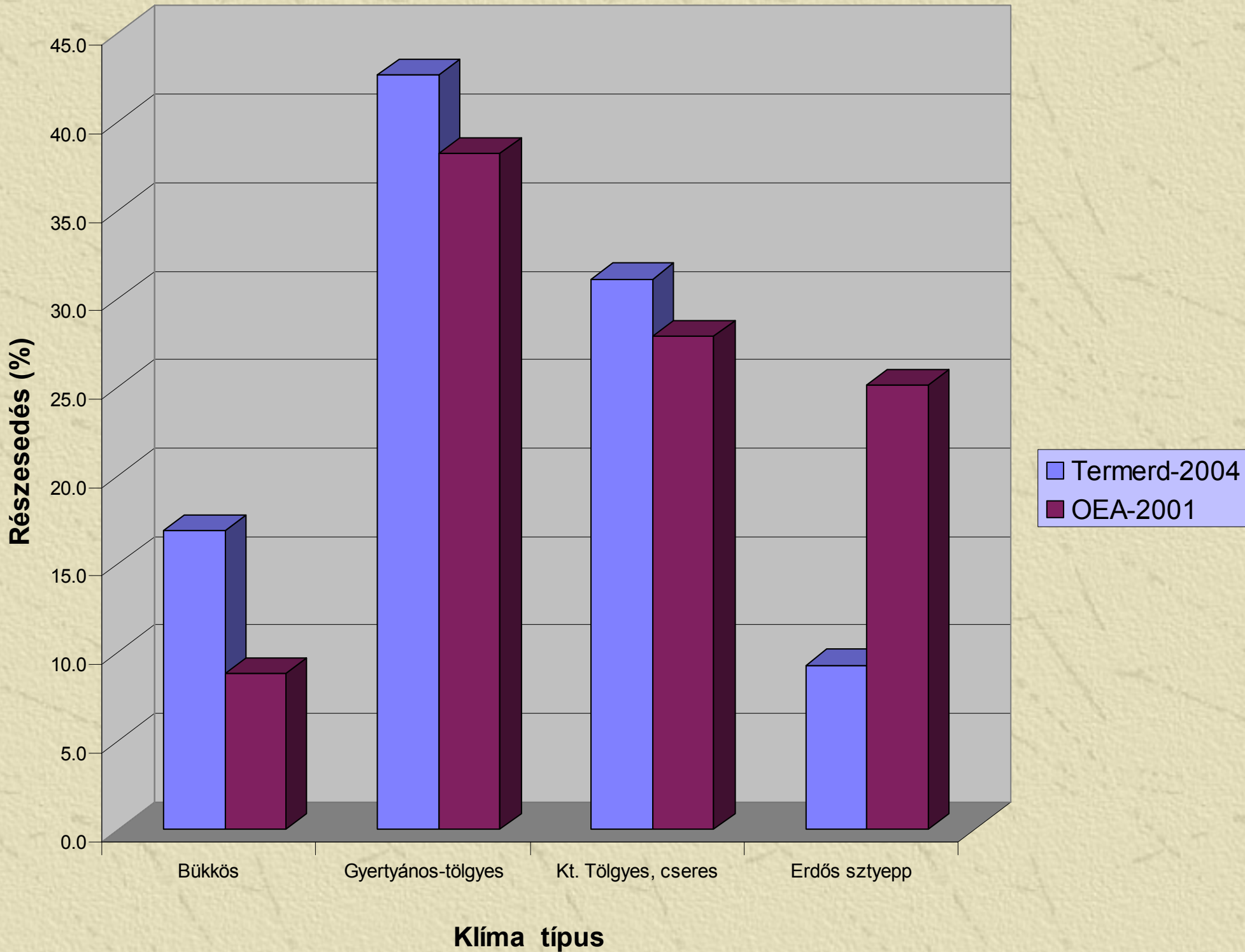
- Túlzott emóciók ellenére el kéne fogadni, hogy nem az erdészeket, hanem az erdőket értékelik ezek a módszerek.
- Definiálatlan fogalmak, pl. természetközelség – természetszerűség vitákban történő alkalmazása veszélyes.
- Referencia helyes kiválasztása az egyik legfontosabb, s egyben legnehezebb szakmai kérdés.
- Összetételen alapuló kritériumokon felül szerkezeti és funkcionális jellemzőkre is szükség van.
- A nem-erdő termőhelyek faültetvényeit érdemes külön kezelni.

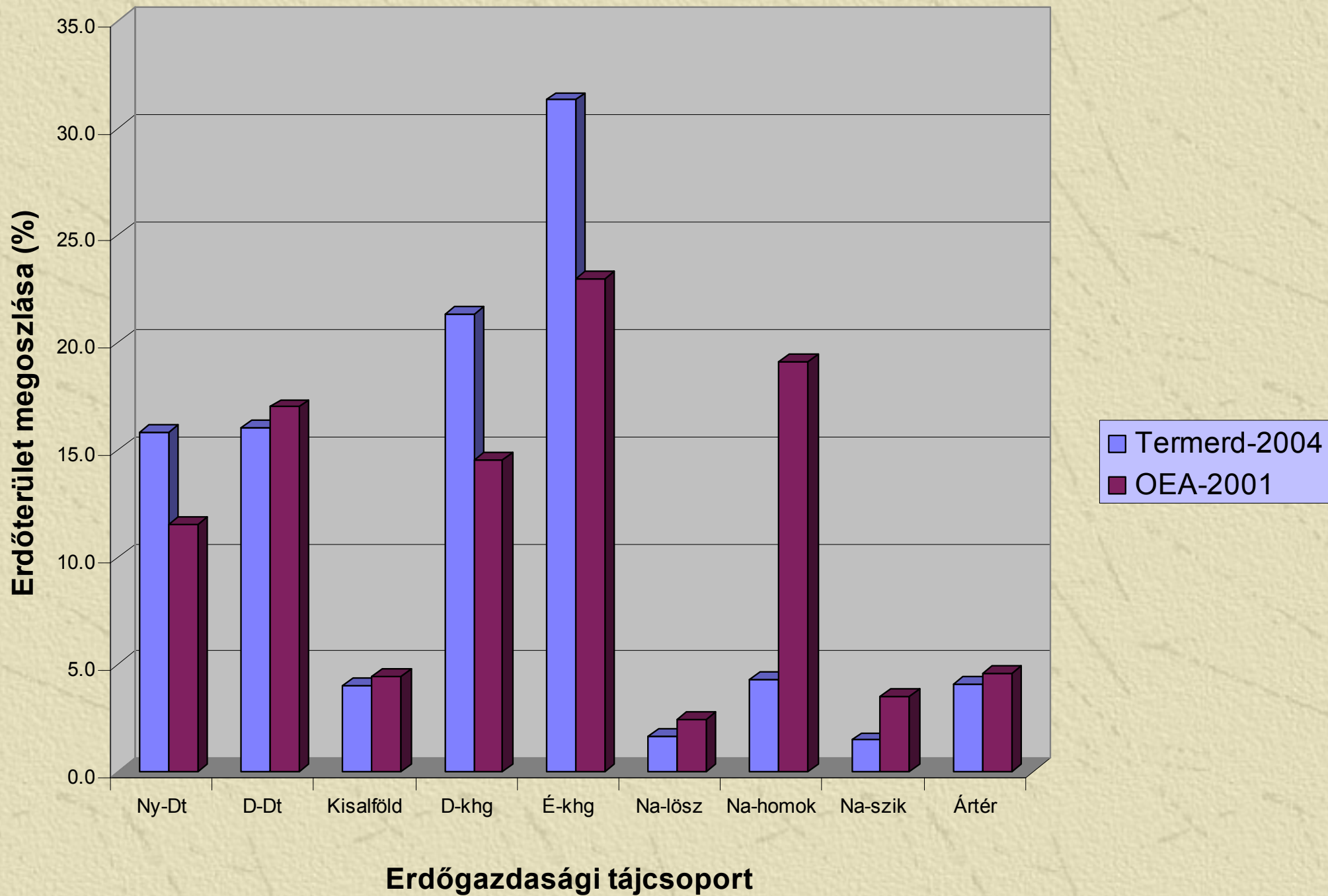
III.A bemutatott módszer összefoglaló értékelése

a) **Reprezentativitás**

- Természetszerű állományok jól reprezentáltak
- Kultúrállományok kicsit alulreprezentáltak
- Ezt tükrözik a tengerszint feletti magasság , a klímátípusok és az erdőgazdagsági tájcsoportok területi reprezentáltságot mutató összehasonlító ábrák
- Az összehasonlítás a saját mintavételbe bekerült erdőrészek és az összes erdőterület területi adatai alapján az Országos Erdőállomány Adattár 2001-es adatainak felhasználásával történt

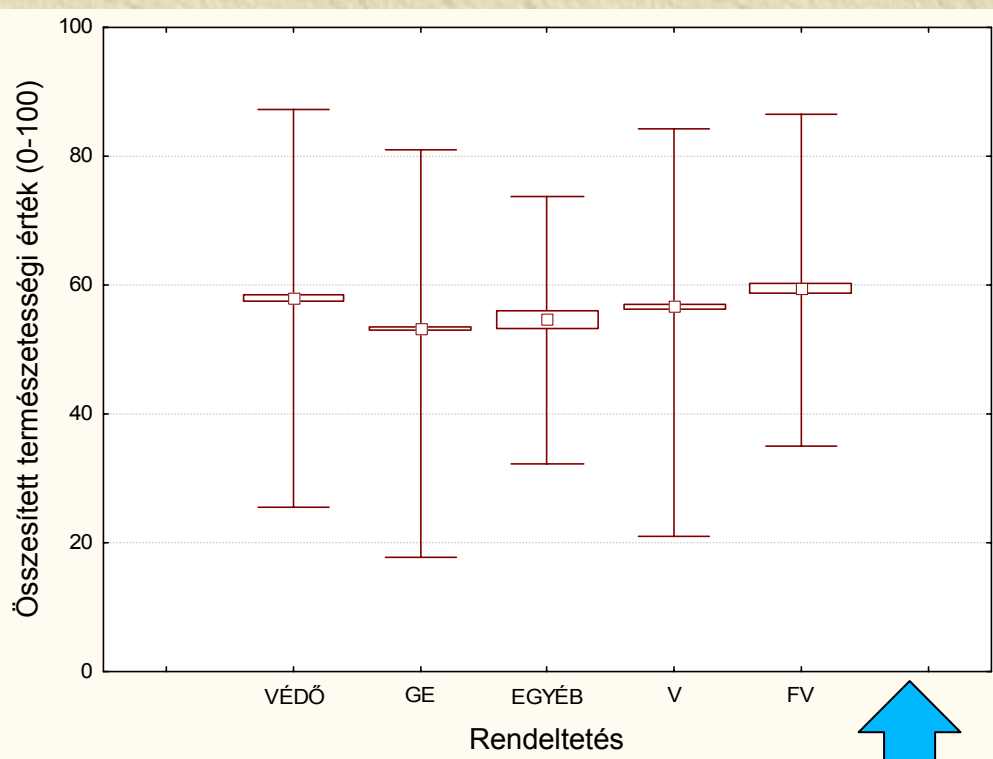

III. A bemutatott módszer összefoglaló értékelése

b) Sokoldalú elemzési lehetőségek a hierarchikus rendszerrel

Összesített természetességi mutató alkalmazása szűréssel

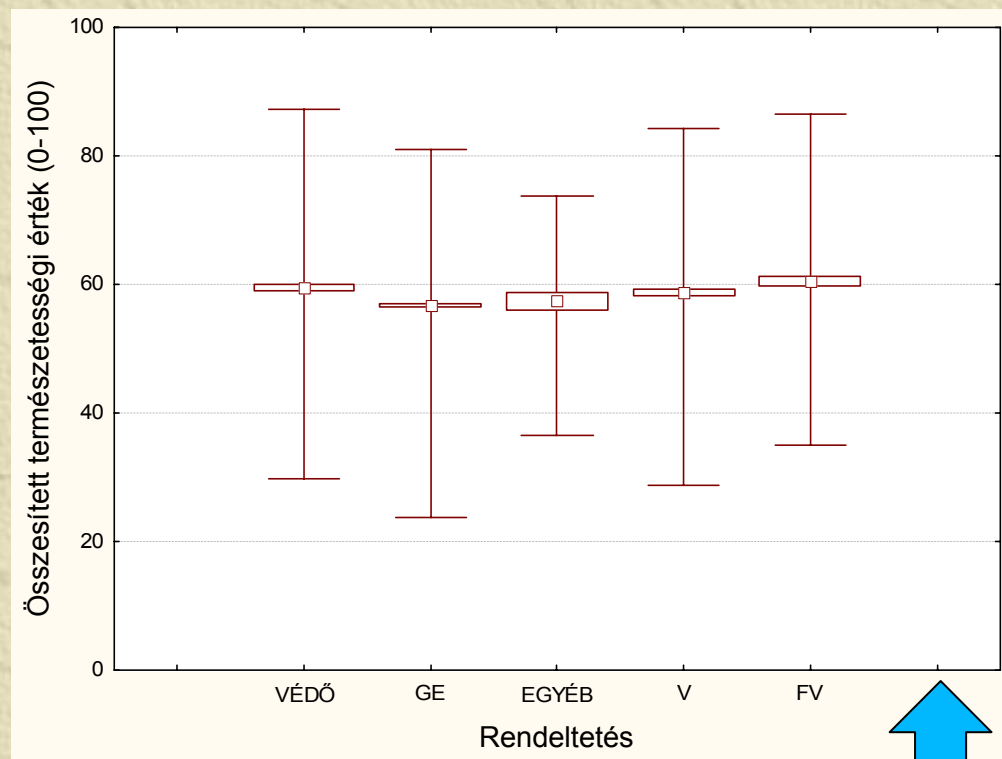
Összes A-szinttel

Szignifikáns különbség

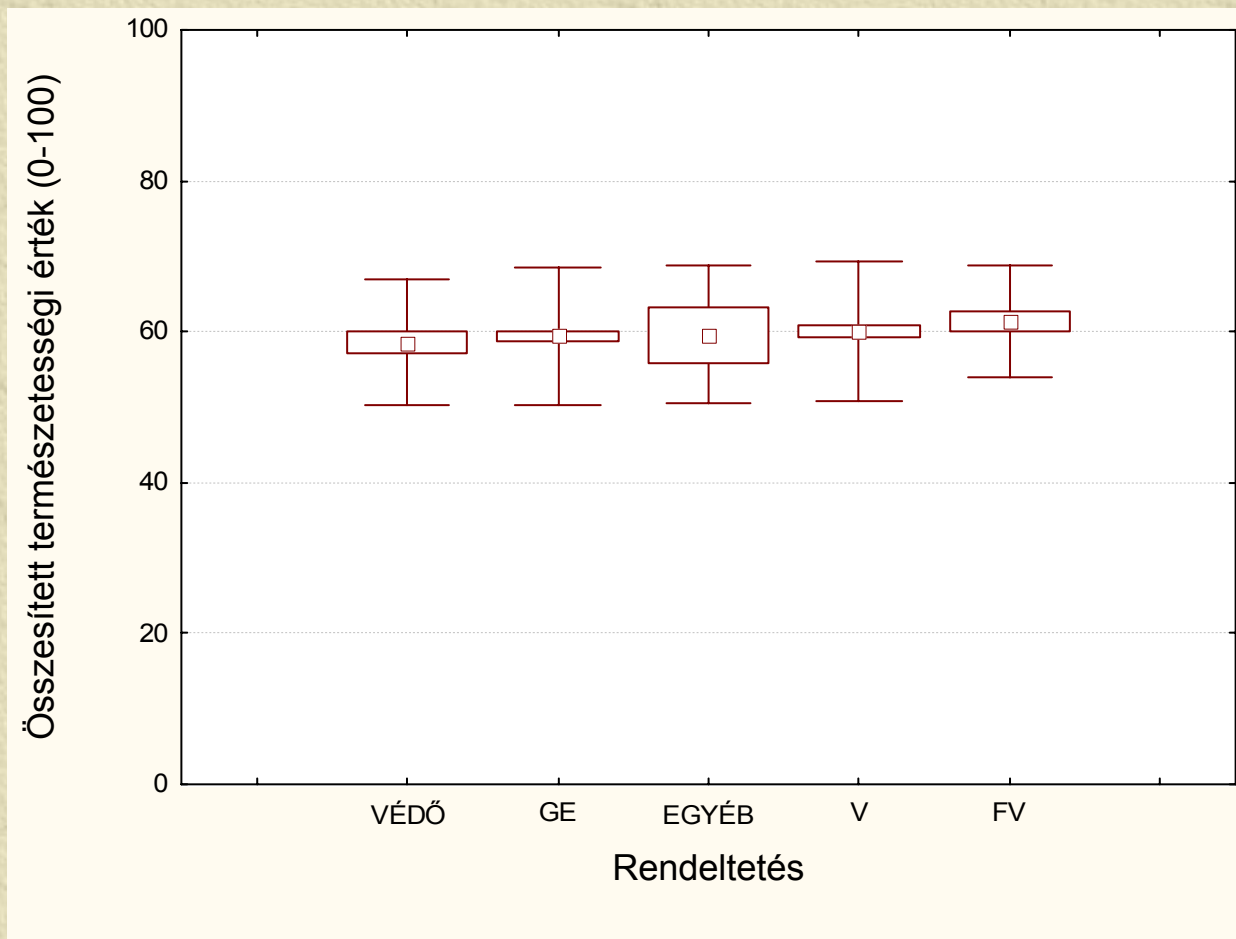
DE! Potenciális természetes erdőtársulás-csoportok eltérő reprezentáltságúak

Természetes fafajú A-szinttel

Szignifikáns különbség

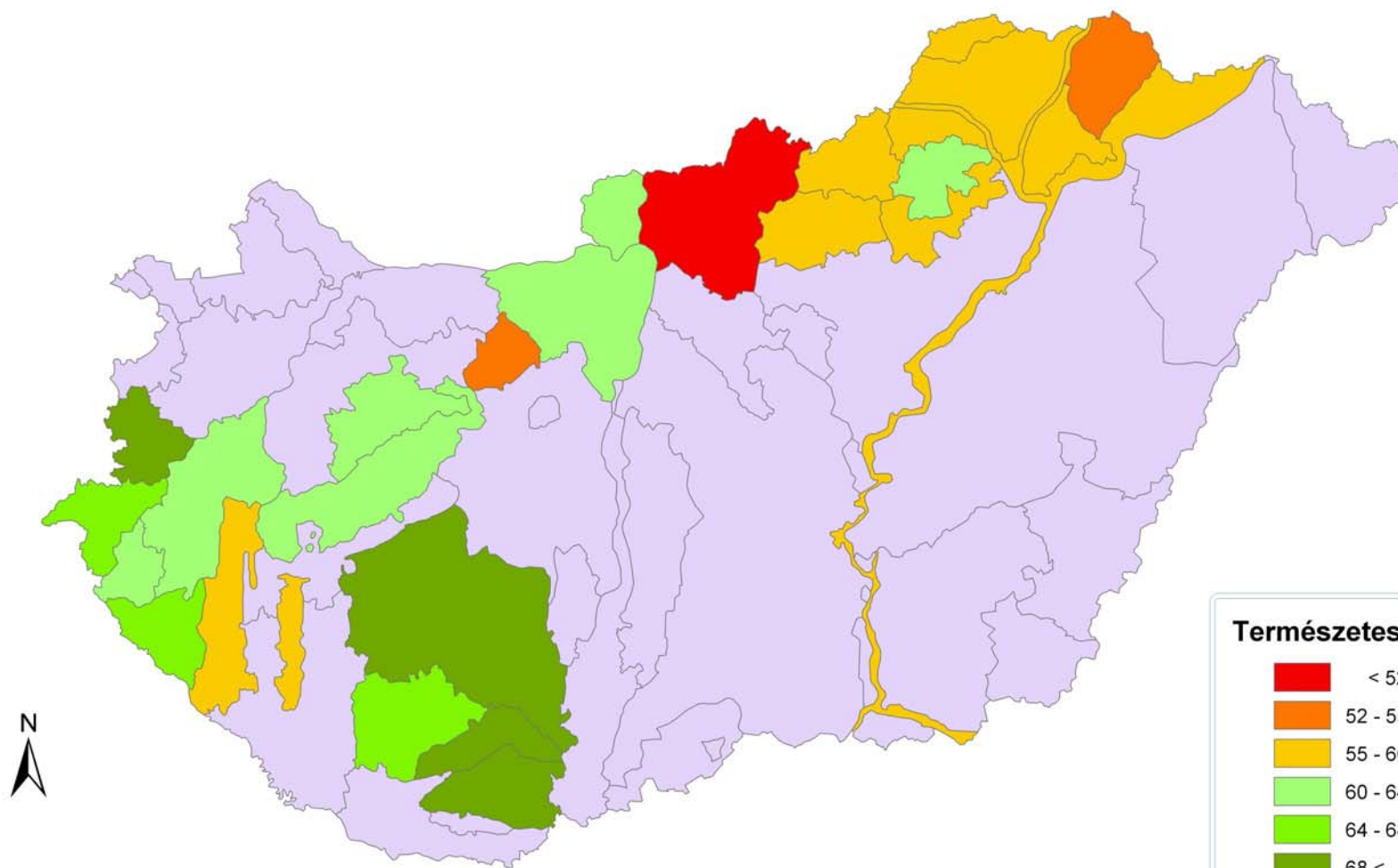
Természetes fafajú, A szinttel rendelkező bükkösök

Nincs szignifikáns különbség az eltérő rendeltetésű bükkösök átlagos természetességi értéke között
Messzemenő következtetések levonása előtt:

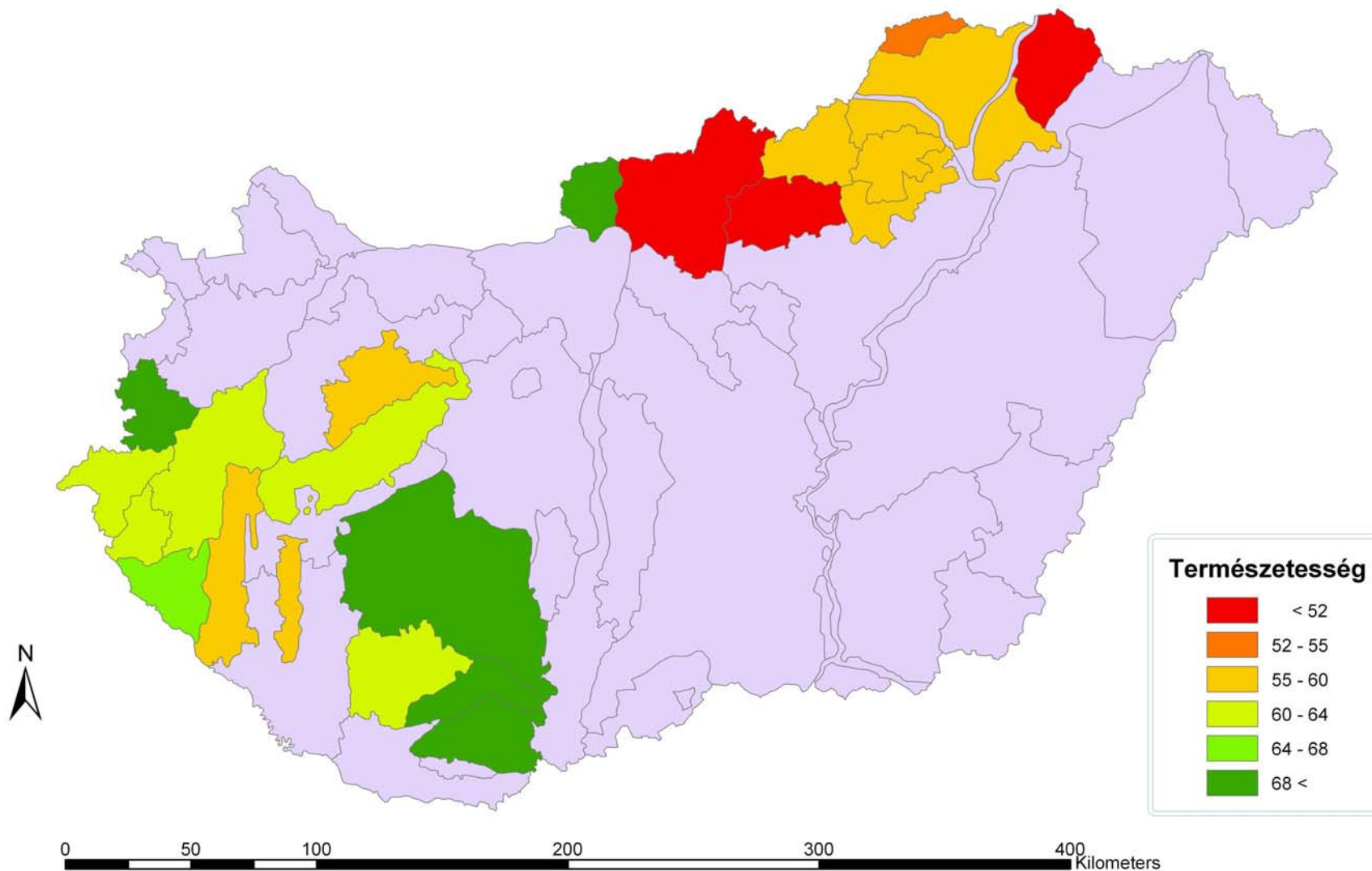
Összesített természetességi érték átlagának térbeli megoszlása erdőgazdasági tájanként

Természetes fafajú bükkösök

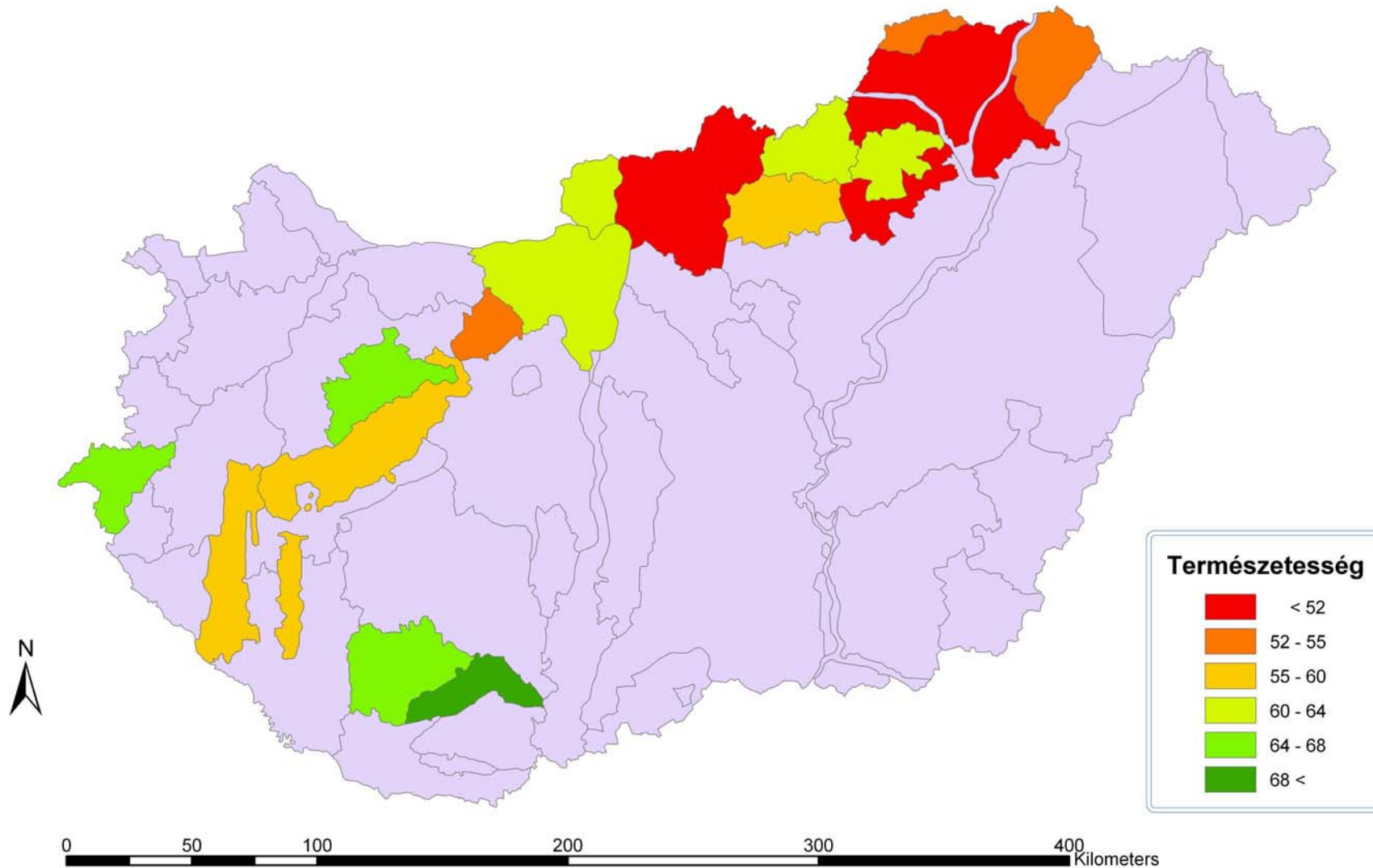

0 50 100 200 300 400 Kilometers

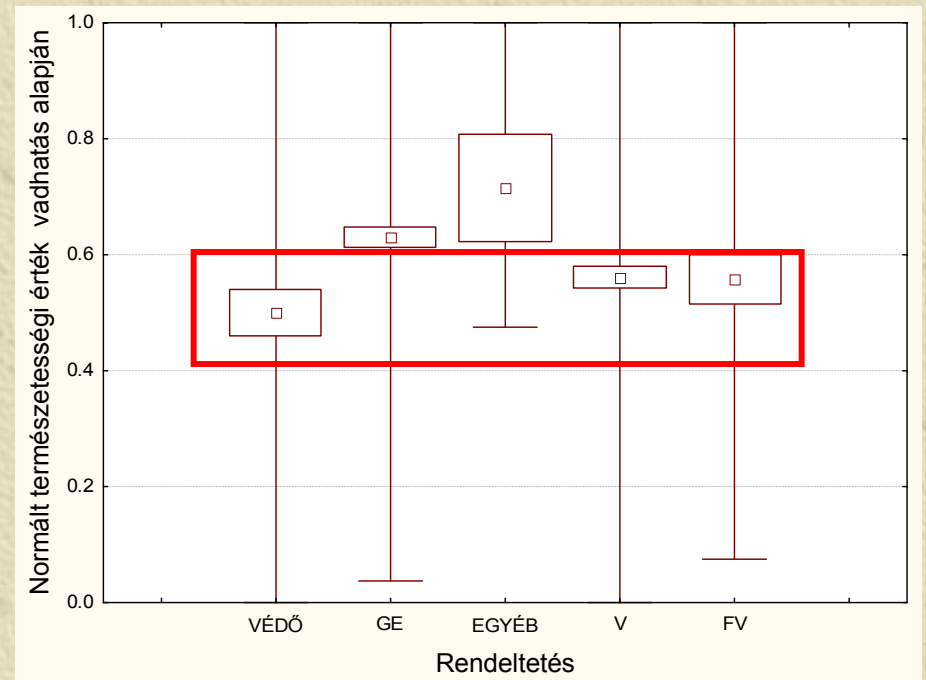
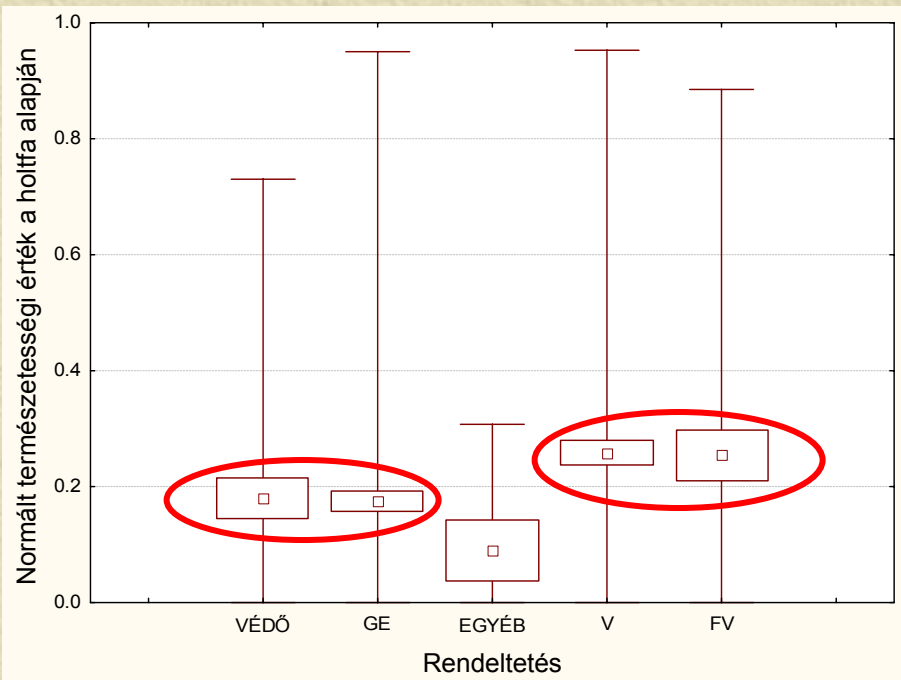
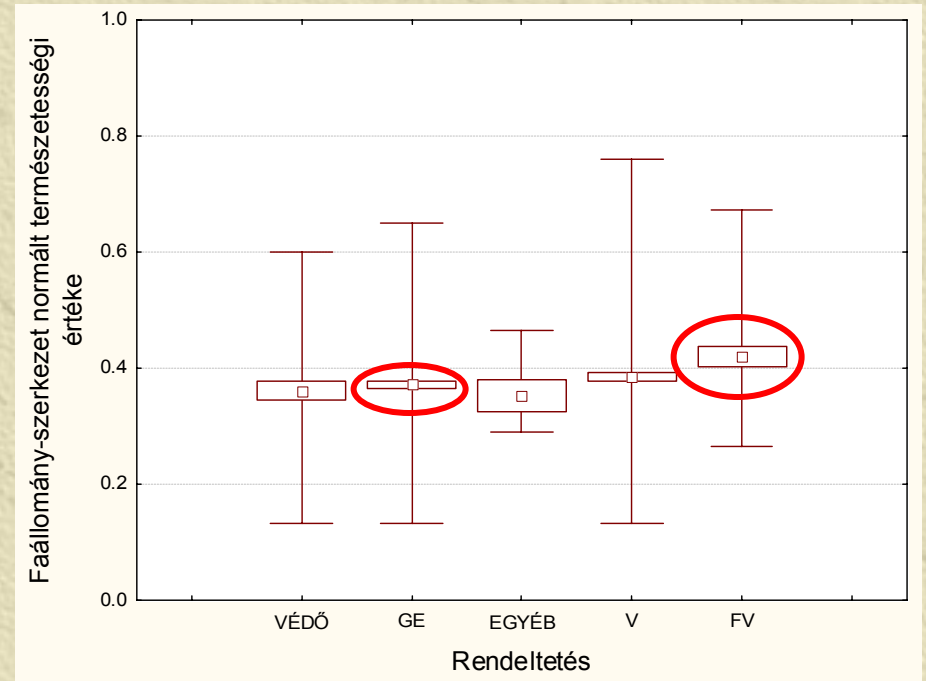
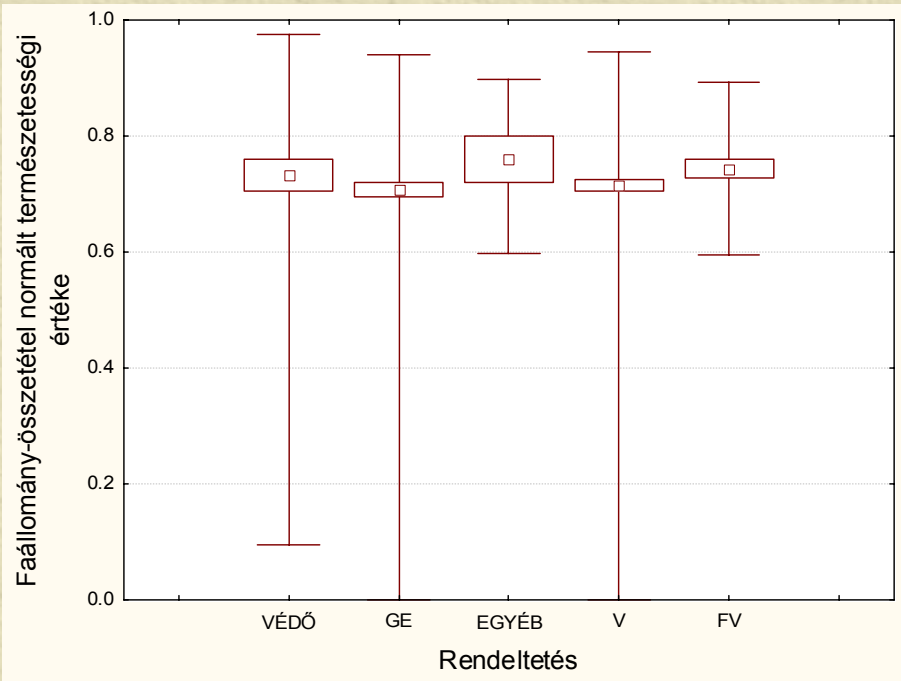
Természetes fafajú gazdasági bükkösök

Természetes fafajú védett bükkösök

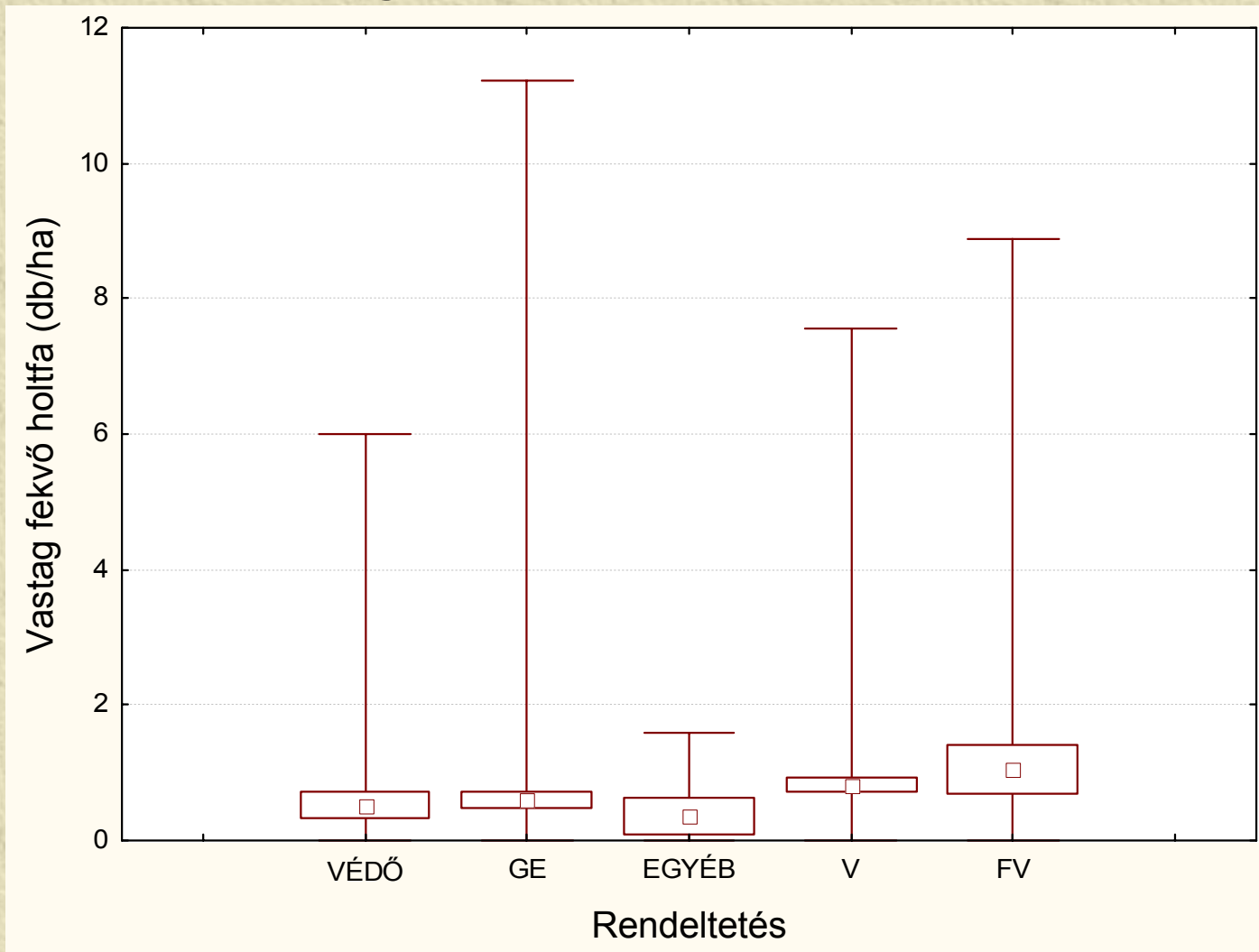

Hogyan alakulnak egyes kritériumok átlagos értékei?

Hogyan alakulnak egyes indikátorok átlagos értékei?

- Egyetlen példán keresztül nézzük meg, hogy pl. hol javítható könnyen a védett és nem védett erdők természetessége

III. A bemutatott módszer összefoglaló értékelése

c) Továbbfejlesztés szükségessége és lehetséges irányai

- **Egyes indikátorok mérési/beclsési módszertanának finomítása**
- **Alkalmazott indikátorok/kritériumok összefüggés-vizsgálata alapján a protokoll egy egyszerűsített, akár az erdőtervezési gyakorlatban is alkalmazható változatának kidolgozása**
- **Az erdőrészlet léptékben történő vizsgálatok táji léptékre történő kiterjesztésének megoldása**

IV. Gyakorlati alkalmazás lehetőségei

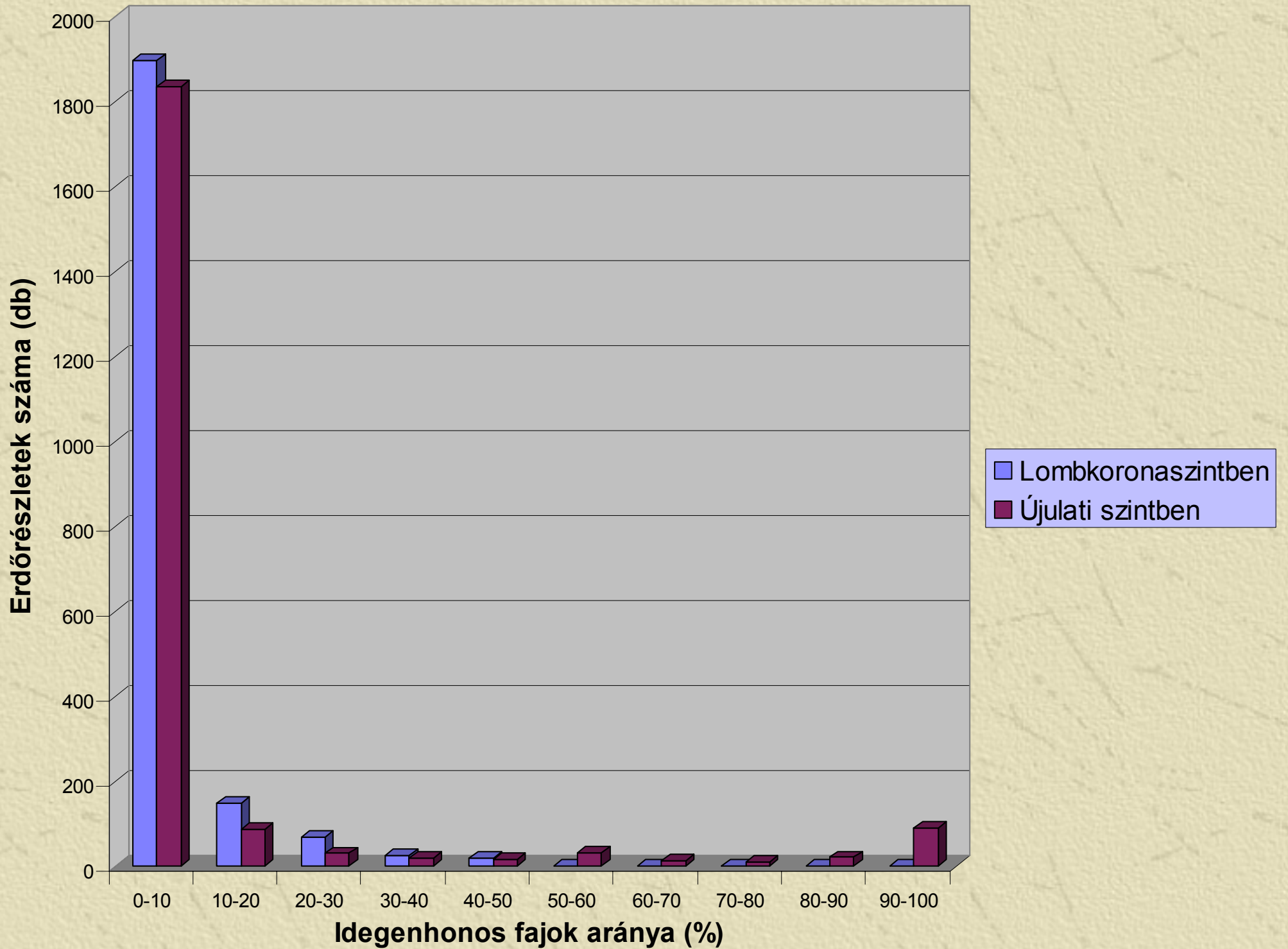
Könnyen javítható elemekre fölhívja a figyelmet

Erre már számos példát láttunk ebben és az előző előadásokban is, újabbakkal nem szaporítanám a szót

Rejtett veszélyekre fölhívja a figyelmet

E lehetséges alkalmazásra egyetlen példát szeretnék bemutatni:

Vizsgáljuk meg a természetes fafajú, lombkorona szintet tartalmazó 2159 erdőrészletben az idegenhonos fafajok viselkedését

Kata arról beszélt, hogy „**Mit tehet a gazdálkodó?**”

Érdemes-e a gazdálkodónak a természetességi állapottal foglalkozni?

IGEN!

- Költségcsökkentés ⇒ lásd Pro Silva szemléletű gazdálkodás
- Rugalmasabb alkalmazkodás az aktuális piaci feltételekhez
- Erdővédelmi szempontból egészségesebb – jobb immunrendszerű – erdő

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

